

7. A SZÜLŐ – A KÖZÖSSÉGÉPÍTŐ ÉS ARRA NEVELŐ

Kezdés

Számos mítosz, félreértés és hamis elvárás nehezíti az egészséges közösségi kapcsolat kialakítását a családban. Ilyen például, hogy a család minden tagja automatikusan szereti egymást, jó, baráti kapcsolatban élnek. Ez nem feltétlenül igaz. Előfordulhat, hogy nem szimpatikusak egymásnak, nehezen jönnek ki egymással. Az is lehet, hogy egyikük lusta, nemtörődöm, míg a másik szívét-lelkét kiteszi a család egységéért.

Hamis elképzelés az is, hogy a család – csak azért, mert tagjai egy fedél alatt élnek, közös nevet viselnek – egy közösséget alkot. A közösség kialakításának nem a közös lakhely a döntő eleme. Ahhoz, hogy egy család közösségként is működjön, alapvető dolgokra kell odafigyelni.

A mellékelt teszt kitöltésével kaphatunk egy képet családjunk közösségi életéről. *(Minden résztvevő kap egy tesztlapot. Házaspárok külön-külön töltsék ki! A végén hagyjunk időt a csoportnak megbeszélni az eredményt, és, ha sokan azonos dolgokkal küzdenek, arra több időt lehet fordítani. Ugyanígy, ha többen hasonló erősségeket fedeznek fel családjukban, arról is beszélgessenek, mégpedig abból a szempontból, hogy vajon minek köszönhető ez a hasonlóság. A kultúrának? A hívő család vallásos életének? A társadalmi életnek?... Fontos tudni, MIÉRT működik valami nagyon jól, hogy azt a forrást tudatosan védjük, és adjuk tovább gyermekeinknek is életük alapjául.)*

Ez a teszt persze nem teljes körű. A cél az volt, hogy rávilágítson a közösség építőelemeire, és segítséget nyújtson ahhoz, hogy megvizsgáljuk: családjunk mennyiben *közösség*.

Kifejtés

A közösség meghatározása

A *közösség* fogalma manapság nem új a pasztorációban. A rendszerváltás előtti időszak eseményei szétzilálták az emberi kapcsolatokat. Létfontosságúvá vált tehát a közösségépítés, különös tekintettel a családi kapcsolatokra. Ezt az építő munkát azóta is folytatja az Egyház, hiszen a bűn minden korban, minden helyzetben szétválaszt, elszigetel bennünket. Jézus tudta, hogy az embert fenyegető legnagyobb veszély a széthúzás és az egymástól való elfordulás. Éppen ezért kereszttáldozata előtti estén az egységért imádkozott (ld. Jn 17 – Jézus főpapi imája). Egyházára bízta, hogy a világ végéig e célon munkálkodjék: építse, erősítse és védje az emberek közötti egységet.

Sokféle *közösség* létezik, melyek különböző alapokra épülnek (sport, művészet, tanulmányok...). Fontos tehát, hogy megvizsgáljuk a *közösség* lényeges elemeit, illetve megválaszoljuk azt a kérdést, hogy kell-e, lehetséges-e a családra mint közösségre tekinteni? Nem tautológia-e a család és a közösség fogalma?

Válaszunkat II. János Pál pápa családról szóló, *Familiaris Consortio* kezdetű dokumentumából emeljük ki:

”A szeretetből alapított és élő család személyek közössége: a házasságra lépett férfi és nő, a szülők és gyermekek, valamint a rokonok közössége. Elsődleges feladata, hogy

igazi közösségben éljen, és szüntelenül törekedjék arra, hogy e személyek őszinte közössége gyarapodjék.

E feladat belső elve, maradandó ereje és végső célja a szeretet: miként szeretet nélkül a család nem személyes közösség, úgy szeretet nélkül a család nem élhet, nem gyarapodhat és nem tökéletesedhet mint személyes közösség. Amit megírtunk a Redemptor Hominis enciklikánkban, természetes és különleges módon alkalmazható a családra: »Az ember képtelen szeretet nélkül élni. Magára marad, érthetlenné válik önmaga számára, értelmét veszíti az élete, ha nem talál, nem kap szeretetet, nem részesülhet benne és nem teheti a szeretetet magáévá.«¹ A házasságban élő férfi és nő közötti szeretet, s ebből fakadóan és teljesebb módon a családtagok – a szülők és gyermekek, a testvérek, rokonok és ismerősök – közötti szeretetet egy olyan belső és szüntelen dinamizmus eleveníti és serkenti, amely a családot napról napra szorosabb és elmélyültebb közösséggé teszi. Ez a dinamizmus ad alapot és erőt a házastársi és családi közösségnek.»²

Itt személyek közösségéről van szó, nem szabadidős elfoglaltság vagy közös érdeklődés miatt, esetleg valamilyen haszon reményében összegyűlt csoportról. A család tehát személyek szereteten alapuló közössége, személyiségünk kibontakozásának elsődleges terepe. A személy Isten képmását hordozza, és szabadon válaszolhat a szeretet meghívására, hisz egész lényében Istenre irányul. Ez minden személy méltósága és jövője (végső célja), mely a Szentháromságos isteni személyek egységes kapcsolatából és közös életéből fakad. A családot tehát lehet és kell is közösségnek, személyek közösségének tekinteni. Ami azt jelenti, hogy a hivatása az, hogy tagjainak személyisége Isten terve szerint fejlődjön: saját boldogsága érdekében rendelje Isten akarata alá szabad akaratát.

Gondolhatnák, hogy egy család automatikusan, önmagától közösséggé válik. Ez részben így van, ám a közösség nem csupán emberek gyülekezete: formálása nevelői feladat.

Erről ír a KÁD 86. pontja: a közösségi életre nevelés „*elérése érdekében a katekézisnek fejleszteni kell azokat az erényeket, melyeket Máté evangéliuma közöl Jézusnak a közösségi életre vonatkozó tanításából.*” Ezek a következők:

- egyszerűség és alázatosság (Mt 18,3),
- a kisebbekről való gondoskodás (Mt 18,6),
- különleges törődés az eltávolodottakkal (Mt 18,12),
- testvéri feddés (Mt 18,15),
- közös imádság (Mt 18,19),
- kölcsönös megbocsátás (Mt 18,22),
- testvéri szeretet (Jn 13,34).

E nevelés színtere elsősorban a család, de (amint már láttuk) túlmutat rajta: a plébánia közösség és az ökümené építésének irányába.³

A közösség teológiai alapja

Kiindulópontunk, hogy Isten az embert saját képére teremtette. Minden személy az Ő képmása, a Szentháromság közösségét és a három isteni személy kapcsolatát hordozza. A három isteni személy különbözik egymástól, miközben – mivel kapcsolatban léteznek – függenek is

¹ Redemptor Hominis enciklika, 10.

² II. János Pál: *Familiaris Conosortio*, 1981. 18. (Továbbiakban: FC)

³ Vö. KÁD 86.b.

egymástól.⁴ Egységük titka, hogy mindegyikük szabadon ajándékozza oda magát a másiknak, és a másikért van: az Atya a Fiúért, a Fiú az Atyáért, és a Szentlélek, aki szeretet, mindkettőjükért. Az ingyenes ön-odaajándékozás, az egymásért való létezés a Szentháromság közösségének lényege. Ezt az istenképiséget hordozza minden személy ajándékként.

Ha ez így van, miért nem automatikus mégsem az emberek közötti közösség kialakulása? Azért mert a bűnbeeséskor emberi képességünk megsérült: értelmünk elhomályosodott, és állandó harc dül akaratumk és sérült vágyaink, ösztöneink között. A másokért való élet helyett erőfeszítéseinket, tehetségünket saját elképzeléseink, boldogságunk szolgálatába állítjuk. Isten nélkül nem tudunk önmagunk fölre kerekedni. Segítségével (a megszentelő és segítő kegyelem által) azonban képesek leszünk lemondani önmagunkról mások javára (nem kedvére, hanem igazi javára!).

A család hivatása

Mi a család hivatása? Elsősorban az, amit már említettünk: hogy személyek közösségévé váljon, ahol minden családtag megtapasztalja és megtanulja, hogyan kell istenképiségünk tudatában élni, s ennek méltóságát másokban is tisztelni és óvni. Ezt a képességet a családban tanulhatjuk meg, azzal a céllal, hogy általa Isten Országának szolgálatára ajándékozzuk magunkat. Azt a szeretetet, amivel Isten Egyházát mint az általa összehívott, kiválasztott és megszentelt családot szereti, a család (közös élete) jeleníti meg. Ezért mondható, hogy a keresztény család „*családi egyház*”:

„A keresztény család mutatja és valósítja meg az egyházi közösséget, s ezért »családi egyháznak«⁵ lehet és kell neveznünk.

A család minden tagja [...] megkapja a kegyelmet s vele a feladatot is, hogy napról napra úgy építse a személyek közösségét, hogy a család a »bőségesebb emberség iskolája«⁶ legyen. Ez a kicsinyekkel, a betegekkel, az öregekkel szemben tanúsított gondoskodás, a mindennapos kölcsönös szolgálatok, valamint a javak, az örömök és bánatok megosztása révén valósul meg.

E közösség megvalósításában elsődleges szerepe van a szülők és a gyermekek közötti nevelői kapcsolatnak (vö. Ef 6,1-4; Kol 3,20), melyben mindenki ad és kap valamit. [...] Ennek alapvető feltétele azonban, hogy a szülők úgy gyakorolják tekintélyüket, melyről nem mondhatnak le, mint a gyermekek emberi és keresztény javát célzó igazi és különleges 'szolgálatot'. [...]

A családi közösséget sem megőrizni, sem tökéletesíteni nem lehet másként, csak az önmegtagadásra és az önátadásra irányuló komoly törekvéssel. E közösség ugyanis minden tagjától megbocsátásra, türelemre, elnézésre, egyetértésre és kiengesztelődésre nagylelkűen készséges és hajlandó akaratot követel. [...] Isten [...] a béke szerzője, minden családot 'kiengesztelődésre' szólít fel...»⁷

Ezen erények megtapasztalása és elsajátítása szükséges ahhoz, hogy a család betölthesse nevelő és formáló szerepét a társadalomban is, amelynek szolgálatában áll.⁸ A családnak küldetése van (ezt a következő két téma során majd részletesebben is kifejti). Elsősorban

⁴ Vö. KEK 254-255.

⁵ *Lumen Gentium* 11.

⁶ *Gaudium et spes*, 52.

⁷ FC 21.

⁸ Vö. FC 44., *Apostolicam actuositatem* 11.

önmagáért létezik, de – mivel osztozik az Egyház küldetésében (egyházias karaktere által) – a világért is él.

Az eddigiek alapján nyilvánvaló, hogy a család közösségi életre szánt egység, melynek meghatározása a Szentháromságos Isten életéből ered. Azt a hivatást kapta, hogy a szeretet és személyek közössége legyen, melyben minden egyes tag megtapasztalhatja Isten jóságát, megbecsülését és végső céljának elérésére irányuló nevelését. Küldetése nem csupán a szűk családi körre szorítkozik: magában foglalja a plébánia közösségnek építését, megerősítését és a társadalom emberibbé való formálását. Ehhez a küldetéshez alapvetően szükséges, hogy a családi otthon az erények iskolája legyen.

Gyakorlati javaslatok

1. Először is fontos, hogy ismerjük az erényeket. A legalapvetőbb erények, melyek nélkül minden közösség szétesik például a nagylelkűség, az önmegtagadás, a megbocsátás (harag elengedése – Isten és embertársak felé), a kiengesztelődés (nem ugyanaz, mint a megbocsátás: a kiengesztelődéshez mindkét fél szükséges), és az isteni erények (a hit, a remény és a szeretet). Ezek a nélkülözhetetlen erények nap mint nap testet öltenek általunk. Mint ahogyan a következők is:

- könyörületeség, irgalmasság,	- tisztaság,
- elfogadás és befogadás,	- hűség, lojalitás,
- együttérzés, szolidaritás,	- felelősségtudat,
összefogás, szánalom,	- bátorság,
- hősiesség,	- buzgóság,
- bizalom,	- tisztesség, becsület,
- emberszeretet,	- szerénység,
- eltökéltség, elkötelezettség,	- igazságosság, igazmondás,
- szelídség,	- mértékletesség.
- önfegyelem, önmegtartoztatás,	- türelem, béketűrés,
lemondás, önfeláldozás,	

2. Nézd meg újra az alkalom elején kitöltött tesztlapot! Ha nagyon alacsony a pontszám, jelöld meg azokat a területeket/szokásokat, amivel el tudnátok kezdeni a családi közösség építését! Csak akkor haladjatok tovább, ha a család minden tagja már elsajátította a kitűzött célt!

Gondolatok imádsághoz

Imaszándékát mindenki írja le egy kis cetlire, majd mondja el hangosan!

Esetleg olvassátok föl az Ef 4,14-19-et. Pár gondolatot lehet hozzáfűzni.

A végén imádkozhattok spontán litániát egymás szándékáért. Pl. ha valaki azt kéri, hogy jobban tudják egymás közt gyakorolni a megbocsátást, akkor a megbocsátó Szentlelket szólítsátok meg! Mindenki vigyen haza egy cetlit, amin valakinek az imaszándéka áll, és egy hónapon keresztül imádkozzon azért a szándékért!

A CSALÁD „KÖZÖSSÉGI ARCÁNAK” FELMÉRÉSE

Kérdés	Igen	Nem	„Igen” válasz: 5 pont
1. Tévénézés: kikapcsoljuk a tévét, amikor egy családtag hazaér, hogy órá tudjunk figyelni.			
2. Rendszeresen kirándulunk / szórakozunk mindannyian együtt.			
3. Távozáskor és hazaérkezéskor köszöntjük egymást.			
4. Másokat is köszöntünk az utcán.			
5. Érdeklődünk egymás aznapi örömei és bánatai felől. (És megvárjuk a választ.)			
6. Van közös étkezés naponta.			
7. (Ha a 6-ra nemleges választ adtál:) Közösen étkezünk legalább hetente egyszer.			
8. Otthon mindenki kiveszi részét a takarításban.			
9. Beszélgetünk egymással, nem csupán számonkérés történik.			
10. Mindenki tehet javaslatot a közös programokra.			
11. Családunk együtt játszik.			
12. Családunk együtt imádkozik.			
13. A nehézségeket közösen, nyíltan és sértődés nélkül meg lehet beszélni.			
14. Dicsérik egymást és bocsánatot is kérünk egymástól.			
15. Fontosabb, hogy egymást megértsük, mint, hogy kinek van igaza.			
16. Igyekszünk egymás kedvében járni.			
17. Megosztjuk egymással a finomságokat.			
18. Egymással is udvariasak vagyunk, nem csak a vendégekkel.			
19. A lakásban van egy hely, ahol le lehet csillapodni, és azt mindenki tiszteletben tartja.			
20. Csak a nappaliban van tévé, amit közösen nézünk.			

21. Örülünk egymás tehetségének, igyekszünk megerősíteni.			
22. Elfogadjuk egymást, ahogyan vagyunk, és nem várjuk senkitől, hogy olyan legyen, mint más.			
23. Időnként beszélgetünk közös életünkről, megvizsgáljuk, hogyan lehetne jobb, szeretetteljesebb.			
24. Imádkozunk egymásért.			
25. Tudjuk, kinek mikor van születésnapja, névnapja és más fontos dátumok, amiket meg is ünneplünk közösen.			
30. Segítünk egymásnak az erénygyakorlásban.			
31. Mindenki hoz áldozatot a csaláért, és nem mindig csak ugyanaz a családtag.			
32. Kevesebbet beszélünk egymás hibáiról, mint jószágáról.			
33. Igyekszünk a lakást tisztán tartani egymásért, mindenki felelős a rend fenntartásáért.			
34. A személyes ajándékként kapott csemegét megosztjuk egymással.			
35. Büszkék vagyunk egymás teljesítményére, és ezt szóban is kifejezzük. Nem irigykedünk.			
36. A nézeteltéréseket békésen, tisztelettel elfogadjuk.			
37. Ha megbántunk valakit, igyekszünk minél hamarabb bocsánatot kérni.			
39. Közös étkezéskor megvárjuk egymást, és közösen fejezzük be hálaadó imával.			
40. Közös étkezés alatt nem nézünk tévét, és nem olvasunk könyvet, újságot vagy egyebet.			
<i>Add össze a pontokat!</i>			
Minden pontszám a kapcsolat erősségének a mértékére utal. Nézd meg, hova esik a pontszámotok! (Természetesen ez a kapcsolatokat milyenségének csak egy mutatója lehet. A tényleges állapotot magatok tudjátok feltárni.)	190-200 = szuper jó 175-185 = nagyon jó 150-170 = jó 125-145 = közepes 95-120 = gyenge a kapcsolat 80-90 = veszélyben van a család 80 alatt = segítségre szorul a család		